21

FESTINATIO B. VIRGINIS ELISABETAM INVISENTIS

Latinè, Græcè, oratoriè, ac poeticè pertractata.

à

STEPHANO GRADIO RAGVSINO
OCTAVIO CVSANO MEDIOLANENSI
FRANCISCO MARIA RHÒ MEDIOLANENSI
Sem. Rom. Con.

Accesserunt harmonica metra actionibus interiecta.

ROMAE,
Ex Typographia Francisci Corbelletti. MDCXXXI.

SVPERIORVM PERMISSV.

Imprimatur, si videbitur Reuerendiss. P. Mag. Sacri Palatij Apostolici.

A. Episc. Bellicastren. Vicesg.

Imprimatur.

Fr. Nicolaus Riccardius Sacri Palatij Apostolici Magister. Ord. Præd.

VIR-

VIRGINEM A FESTINATIONE DEHORTABATVR

STEPHANVS GRADIVS RAGVSINVS.

ATIEMVR igitur Virginem, quæ flos est Virginum, ex Vrbe Nazareth, ipsa florum patria subitò nobis ereptam in syluestria montana recedere? patiemur hoc, inquam, nos, ò sodales, qui nunquam detonsis, diffusisq; semper nostrorum erga illam affectuum quodammodo crinibus, & ipso ætatis flore pietati Partheniæ consecrato Nazaræi Virginis huius sumus? Christus, hoc est, bonorum omnium copia, ipsum Diuinitatis patrimonium, quo sumptus omnes mundi sustinet Auctor gratiæ, atq; naturæ, Dominæ visceribus nupero fætu reponitur; nos thesaurum simul allatum, simul ablatum auolare aliò tolerabimus? Hanc si virtutem patientiæ vocatis sodales, ferocia mihi præclarior est. Hanc si normam prudentiæ facitis, malo desipere contumaciter, quam sic stolidè sapere. Abeuntem igitur Virginem vnus pro omnibus ita compellans, quantùm potero, retardabo.

Mirabar quorsum euaderet sermo ille prolixus Angeli tecum, ò Cælitum Augusta mirabilis. Et primò quidem veniebat in mentem, vt olim Abrahamo statim à diuina colloquutione egrediendum

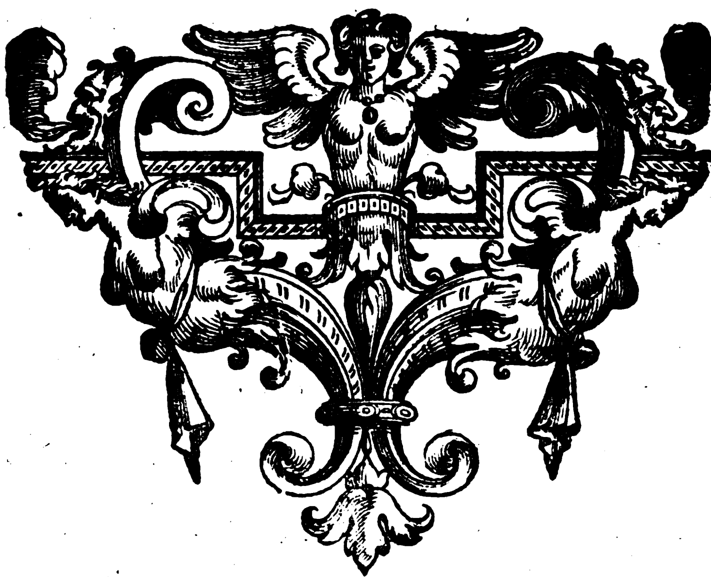
dum fuit de terra, de cognatione, de domo sua, ita cum primùm in diuini oratoris venisti colloquium, è paterno solo recedendum tibi fuisse. Verùm contra se res habet, nisi me fallit amor præsentiæ tuæ. Oppidum enim, quod reliquit Abraham ex impura Caldæorum vicinia profanum erat: Ciuitas verò, quam deseris, Nazarenorum est, separatus, inquam, à turbis contaminatis locus, totius Palestinæ delubrum, sanctissimis religionibus consecratum; vt si alibi habuisses domicilium, nunc enimuerò plena Deo, in hanc Vrbem Nazareth, hoc est in habitationem Deo sacram, recipere te magnis itineribus debuisses. Sed fortasse festinatione præpropera interius aliquod penetrale Numinis, Hyerosolimam vsq; petis, vt propiore gratia tibi Deum adiungas, actura gratias in augustissimo templo Salomonis: quasi tu post angelicam congressionem Propitiatoriũ facta ipsa non sis, quæ non Legis tabulas seruas, sed ipsum possides Legislatorem. Et cursores quidem in stadio summa celeritate properant, sed, vt palmam adipiscantur: obtenta enim meta, ac præmio, conquiescunt, omnisq; natura fine percepto intermittit actionem, ac motum. Tu verò, cum ex diuino conceptu, bonorum omnium metam attigeris, palmamq; tuleris felicitatis immensæ, quid cursum instituis, & quò volas? Aquila enim volat ad escam, sed ea comprehensa consistit: tu cibum, quo Mundus omnis alitur, visceribus iam tenes, & auolas. Nemo te profectò insequitur. Satis citò, si satis bene: breui moriuntur herbæ, quæ nascuntur breui: robustiores quippe arbores efferũtur tardius; & sicut vulnus dilatione redditur insanabile, sic remedium, quale tecum habes, immoratione reddit optimam sanitatem. Sed Zachariæ paruulus infans tua iã dudum eget opera ægrotus in vtero: accurrat ad nos Elisabeth, quæ Prodromum gestat in sinu: cur munus illius anticipas, cur præcurrimus præcursori? Illa quidem anus effœta Ioannem occlusit gremio sagittam electam, qua nihil fertur velocius; festinet ergo. Tu quæ Christum, hoc est catulum Leonis ascensurum ad prædam, visceribus accepisti tuis, lentè progredere: tardè succrescit ille, quid properas? quæcunq; egregia futura sunt, serò proueniunt. At ego nunc serò tandem festinationis tuæ causam intelligo: nimia familiaritate cælestium, quæ perennibus aguntur cursibus, motibusq; celerrimis, humanæ tarditatis oblita in mores altissimi ætheris degeneras; sanè si in subli-

me ra-

me raperis imitatione factorum, vitæq; tuæ ducem, & officiorum magistrum vnum Cælum attendis: circumspecta, quæso te, pellucentem æthera fortibus oculis (si tamen oculos à Sole, quem circumfers tecum, potes ad vulgaria hæc astra deijcere) videbis orbes illos, astrorum sedes volubiles, quò sublimiores sunt, eò tardiores ambitus circumflectere. Cum ergo supremum fastigium nunc primò teneas sanctitatis, & gloriæ, infra quam curricula sua peragunt virtutes hominum reliquorum, quò repente euolas, quid te vniuersam profundis? cunctari maximè omnium debes, sydus minimè erraticum, & cynosura mortalium. Sed, vt video, non ad stellatorum corporum disciplinam erudiris amplius: mentium empyrearum fingeris institutis ac moribus: ex quo enim te postremo sermone imbuit diuini Caduceator amoris, stare loco non potes; meram cõbibisti naturam Angelorum, quos ideò nudos, & expeditos, alatos ac volucres pingimus, quòd Deus illos vt præcones suos, ac nuncios instar ventorum, atq; flãmarum mobiles, semperq; actuosos effecerit. Verùm aut ego desipio, aut quid tandẽ sapere te docuit hic magister? Neq; enim tu administra Cæli, partes nuncij, aut tabellarij suscipies ex conceptu Numinis, imò verò Domina, & matrona Cælestium, Dei nupta, & futura Genitrix cũ sis, naturam non angelicam illam volaticam, & inquietẽ sapere te decet, sed planè diuinam, hoc est maiestate, & lenitate plenissimam. Deus enim ille, qui fecit Angelos suos spiritus, & ministros suos ignem vrentem, de se cum Elia locutus, voce delata per spiritum grandem, flammeumq; dicebat: Non in commotione Dominus, non in spiritu Dominus, non in igne Dominus, sed in sibilo auræ tenuis: illius, opinor, auræ, quæ concluso in horto per flores rosarum, & lilia conuallium spatiatur semper, idest procul à Nazareth volitare non solet. Verùm si tandem Vrbe Nazarena cedere decretum est tibi: vide quò velificeris auræ huius aspiratione tam valida. Iuga montium petis inculta, atq; deserta, itinere longo, vario, aspero, saltuoso, præru- pto, infesto etiam latrocinijs, puella cum sis, ætate mollis, viribus imbecilla, peregrinationibus insueta, ex pudore tarda, ex conceptu etiam timida ne quippiam dãni sequatur. Quid si medijs ex alpibus, montibusq; ceraunijs exul postliminio Patriã repeteres: patria per tot discrimina, talibus incõmodis, tanta festinatione peteretur? Venit hic etiam in mentẽ nutrix illa præpropera, quæ filium Saulis Regis

gis educabat ; hæc enim cũ saluti aliquando consulens, cursum via deterrima, & celerrima contentione teneret, puerum altero pede lædens claudum reddidit, & Claudium appellauit. Nihil tale quidem metuendum nobis est in præsentia ; infans enim, quem tecum vehis, vel ipsum genus humanum vacillantibus pedibus semitam virtutis ingressum firmabit ad cursum. Tibi potius cauẽdum est, ne cum cæli satu recenti grauida sis, quassata subitis motibus, locum des aliquem ægrimoniæ, atque fastidio. Sed fallimur. onus tuum leue est, salus est ipsa omnem leniens ægritudinem, mera iucunditas efferuescens, mera festiuitas efflorescens, vt ipsa abeundi festinatio nihil aliud sit, quàm sensus æstuãtis primò voluptatis, exultatio lætitiæ gestientis. Verùm hæc, vt ita sint bellè, ac præclarè, tamen adhuc lentè procedendum videtur, vt quò magis beata iam es, eo minus efferri animo videaris.

DIXI.

CVM

CVM VIRGINE DE FESTINATIONE DELIBERABAT

OCTAVIVS CVSANVS MEDIOLANENSIS.

Oratio Græcè habita Latinè sic reddita.

LII festinanter de festinatione decernant: mihi consilium est consultare: neq; enim citius offerenti pretium mens humana venditur: Sed si venales sumus, vendamur quamplurimò. Ea propter intus, & in cute dubitandum est: dies quippè certa speratur, si prius vacillet oriens incerta luce. Sic Proteus multifariam titubasse dicitur in fallacibus simulacris, vt in vna deinde consisteret veritate. Igitur ad æquandam prudentiæ trutinam reuocemus momenta contraria rationum, neq; cædamus à libramento, donec Veritas præponderans vel ad quietis centrum nos deprimat, vel ad itineris festinationem attollat.

Pulcra dicitur Nazareth, quæ relinquitur, sed potens est, ac regia Iudæa, quæ petitur. Et obtenta quidem palma cursores desistũt: sed cum ad ciuicam coronam seruandus in vtero Ioannes inuitet nos, opus est venire, videre, vincere. Volant aues, vt capiant escam, sed cibo quoque recreatæ volitant; plantæ etiam, atq; animantes brutæ quò robustiores sunt, eò tardius enascuntur; momento tamen exeritur hominis animus immortalis. Et cælestium sanè orbium Superiores quiq; segnioribus feruntur circulis, sed supremus diurna conuersione celerrimus est. Quid de mentibus di-

cemus empyreis? Cherubim ſicuti bouinis inſiſtentes ad Arcam pedibus tarditatem notant, ita pennis inſigniti quaternis celeritatem docent. Deus ipſe, qui per ſibilū auræ tenuis Eliæ loquebatur Antiſtiti, legem Iſraelitico populo tulerat per tonitrua, & fulgura: modò quieſcit in accubitu ſuo, modò volat ſuper pennas ventorum: quamuis enim crura ſponſus habeat columnas marmoreas, ſimilis tamen eſt dilectus capreæ, hinnuloq; ceruorum. Si ſubita per valles feſtinatio Miphiboſethum debilitauit pedibus, caput Moſis auxit cæleſti lumine mora, quam habuit in monte cum Deo. At Ioannis munus eſt præcurrere: eundum igitur eſt, vt emittatur è vinculis. Denique ſi prætexas iter longum, & arduum; quid amore nudo, pennato, volante velocius? quid amanti denique difficile ſit? Illud enimuerò deliberanti difficillimum eſt: momentis rationum ita paribus ferre ſententiam. donec igitur timor, aut amor litē adiudicet, conſultemus.

VIR-

VIRGINIS FESTINATIONEM ADORNABAT

FRANCISCVS MARIA RHO MEDIOLANENSIS COSMETA VIATORIVS.

Carmen

EROPARTHENICVM MARIANVM

Trimetri heroici cum trochaicis, canonici omnes.

ONSVLTVM satis hoc iam. nunc facto est opus: aureo
Sic puncto decreuit amor, properare necessum est.
Ite leues animæ, verni suspiria mundi,
Et Zephyris aptate diem. mitissima Diuum
Aspera nimborum, Solisque pericula tentat,
Conspirate habiles, & Solem, & nubila contra.
Verum ego quid auras moueo? quid ventos ago
Male feriatus Aeolus? partes meæ
Fuerant puellam cælitum ineuntem vias,
Nauigium olympi plurimo afflatum Deo
Ornare serto, & carbasis leuissimis,
Accingere, inquam, Virginem viario
Peplo, cothurno, pallio, cinctu, mitra
Vt pulcra, tuta, diues, impigra prouolet.

Libertus etenim Virginis magna in domo
Castè educatus, stirpe de venundata
Genitoris Adæ, viuo cum vernaculis
Tinctura eadem stirpibus quondam improbis:
At vbi caduco numine in Diuæ sinum
Pressit tribunal gratiæ pupus Deus:
E seruitute liberos misit manu
Parthenidas omnes accolas, cælestium
Ritu, & Quiritum retulit in censum ætheris.
Ego tamen aliam seruitutem hic seruio
Mancipium amoris sponte captum ex hostico:
Placent cathenæ, vt alliger Dominæ magis.
At nulla cernis vincula, illæsas manus:
In corde gesto compedes, ibi verberor
Virgis amoris, equuleumque innoxium
Ibi patior, ibi gestio in Gemonijs.
Sed vna mihi data cautio in præsentia est,
Vt properè adornem Virginem ad cursum incitum,
Imò ad volatum: tanta festinatio
Gliscit medullis; fulmen excepit, reor,
Satu recenti numinis Virgo hæc parens.
,, *Fulmen illa hausit profectò, fata amoris flamine,*
,, *Inde montes quærit, aulam flaminumque & fulminum.*
,, *O Gygantum quas ruinas cerno in vno hoc fulmine?*
,, *Nos quid ergo! flabrum amoris corda si circumsonat,*
Mar. 3. ,, *Si genus sumus tonantis, filij tonitruum,*
,, *Fulminis matrem sequamur per procellam, & turbinem.*
Ego verò vbi sum! celeritatis hic furor
Instar procellæ, ac turbinis mentem è sinu,
Memoriam & omnem muneris nostri expulit.
CHRISALE *ego te compello phrygionum optime,*
Texternæ amoris Dædale, & cæli aurifex,
Deprome pallam hic splendidam, in qua flexile
Aurum imbuisti plurima argutum nota,
Regina charitum Caritas aurum dedit.
Can. 4. *Ibi vernat hortus arte conclusus tua,*
Eccl. 24. *Cupressus ibi montana, campestris viret*

Oliua,

Oliua, picto platanus assurgit vado,
Libanotis astra cedrus exaequat comis,
Dotale sponsi lilium emergit rubis,
Inter sorores floreas hiericuntia
Maior minores opprimit violas rosa,
Vt Domina reliquas Virgines vultu domat.
Quaecunque Salomon pronuba cecinit fide
Amoris argumenta diuini, omnia
Duxisti in aurum fericas inter vices,
Vt crispula vndat? fulgidè opere, atque pretio
Saturata, textu varia, fastu regia est.
Haud aliter cum prima sui stipendia amoris
Expleret Salomone peregrina Virgine captus,
Adstitit à dextris sponsi Regina superbi
Vestis inaurata vario circundata limbo, Psal. 44.
Natales oblita domos, Regisque potentis
Iussa petens, animum bibulas exprompsit in aures.
Vnum male omisisti, opiner, Chrisale,
Pingere acu, amoris fertilem historiam mei,
Quo deperire hanc Virginem occepi furens
Sanè, atque fartè. longior sed ilias
Foret illa: tempus postulat, alias tibi
Dabo exarandos cordis annales mei.
Prome interim istam purpuram, Agni sanguine
Lotam, frequenti textilem palma, auream.
Dignam triumpho: certa nam victoria
Nostra haec Amazon vadit. Elisabet sinus
Exhibet arenam, perduellis Tartari
Praesto est Ioannis corde, ceu curru insidens;
Sed Fulmine hostem Virgo detrudet loco.
,, Fulmen illa hausit profectò fata amoris flamine,
,, Inde montes quaerit, aulam flaminumque & fulminum:
,, Fulminis Matrem sequamur, filij tonitruum.
CESTIE volo te adesse confestim mihi
Caelator admirande, qui leni manu
Euisceras metalla, gemmas vulneras,
In arte dura delicatè barbarus,

Ades, oro, cestum, CESTIE, affer asperum
Signis: fluentem Virginis firma sinum,
Cælum, inquam, adacto cinge Zodiaco meum,
Quod ego pererro stella non exorbitans
Noctu, diuque. cingulum, redde ocyus,
Cui fabricando sculptilemque, & scalptilem
Materiem adornat Castitas. vna hæc potest
Rapere subacti numinis amorem magis
Quam cestus olim Veneris infensum Iouem
Dicatur allexisse cytheream in facem.
Hic non Gygantum pugna squammatos Deos
Mouet in achate sectili, aut Amazonum
Crustarius triumphus efformat grauet
Zonas colorum transitu mirabiles,
Vt Palladem olim Phidias pupugit suam:
Psal. 67. *Sed pacis argumenta ventura mouens*
Frequens columba plumulis argenteis,
Dorsoque fulgens aureis palloribus
Gen. 8. *Volat subinde smaragdinum supra mare,*
Ramosque oliuæ gutture ostentat pio.
Exo. 39. *Haud aliter rigidum cum pacaturus olympum*
Intraret pauidus torui augustale Tonantis
Fulgidus in cidari, limbisque sonantibus Aron,
Ductilis in girum plumari emblemate pictus
Baltheus vrgebat medios ad pectora cinctus;
Parab. *Strenua non mulier, metris celebrata vetustis*
31. *Talia permutans Cananæo tradidit vnquam*
Cingula, diuitias cum prætergressa sororum
Transigeret patrios peregrina merce labores.
At hic ministra numinis Virgo ferax
Minimo datura Cælitum merces nouas
Longo meatu mancipem agnatam petit
Complura pondo gratiæ secum ferens.
O huius vtinam cara mercimonij
Vsura tangat me aliqua: in aurum soluerem
Animi medullas, nundinaturus mihi
Vel fænerato corde tantillum rei.

Quan-

Quanquam Ioanni quicquid eſt lucri, obtigit,
Theſaurus illi ſplendet, illi ponderat.
Sed huius auri ſplendor è Dominæ ſinu
In nos refulget: imo fulgureum in modum
Euibrat artus. an (velut ſermo tulit)
Et fulmen aureo igne conflari hic putem?
,, Fulmen illa hauſit profectò fata amoris flamine,
,, Inde montes quærit, aulam flaminumque, & fulminum;
,, Fulminis matrem ſequamur, filij tonitruum.
PHANISCE nunc te appello. non audis? cedo
Hyacinthinum mihi pallium: vt ſuccinctula
Virago circum candidos humeros tegat,
Geminam & papillam, cuius vbertas famem
Ipſam Tonantis paſcet. Ingennuus Pudor
Cuſtos honeſti textilem maſſam obtulit
Operi patrando. cærulus quantum placet
Color ille? pluuio ſole guttatam iridem
Ex parte ſignat, Virginem plenam Deo
Serenitatis, cuius in vultu furor
Magni Tonantis detonat, cuius nitor
Pacem per vlnas matris annoſa vehens
Spondet Ioanni ſæculum innube, aureum.
Haud aliter formoſa pij Batuelis origo
Stirpem Abrahæ Rebecca *thoris habitura ſuperbis* Gen. 24.
Vt procul inſpexit luſtrantem paſsibus agros
Egregium iuuenem cara ſibi lege iugandum,
Pallia purpureo ſuperegit cærula peplo,
Mox vultu propiore virum inter vota trementem
Exhilarans, nubem ex animo diſterminat omnem.
Sed cordis vtinam nubila ſerenet mihi
Hæc Iris; vtinam bella reſtinguat: meas
Nam caſtra dudum mouit in venas amor,
Meque innocenti prælio inflammat pius.
Non ſic pyropus ille, quo Virgo plicans
Ceruici adhamat pallium, ardeſcit palam:
Vt intus ardet cor, merus carbunculus.
Verum pyropus clarior gremio latet

Dominæ,

Dominæ, per artem flantis inclusus Dei,
Vbi primum in altis montibus refulserit,
Præstringet oculos hostium. iam fulgurat.
,, *Fulmen illa hausit profectò fæta Amoris flamine,*
,, *Inde montes quærit, aulam flaminumque, & fulminum:*
,, *Fulminis matrem sequamur, filij tonitruum.*
SANDALIO ades huc, doctus ingenuos pedes
Ornare bullis, lunulis, crepitaculis,
Stellare soccos fulgidis armillulis,
Stellis & armillare confulgentibus,
Argento adacta tortili inuolucula
Sparsim frequentans aureo internodio.
Affer choturnos expolitos, impigros
Peregrinæ amanti. ciuis hæc cæli fuit
Captiua nunquam, nudipes ferri nequit.
Ezech 16 *E melis ergo pelle calceolos leues*
Expone, quos colore cyaneo indicos
Arabica margarita baccatim asperet.
Gemma illa puerum signat in Diuæ sinu
Cælestis ille congruit pedibus color,
Gen. 3 *Nam supera scandunt feruidi, cælum petunt,*
Stygij Draconis capite sed presso petunt.
Iudit. 10. *Haud aliter Viduæ monstrum admirabile formæ*
Astutæ Iuditta ferox pietatis in armis,
Factitias vibrata comas, cinctuta beatas
Lætitiæ tunicas, nardo irrorante papillas,
Illustri Syrias penetrauit fraude phalanges.
O quantam illecebram passu crispante cothurni
Spirauere Duci. Syria de stirpe Gygantem
Iam Phrygium fecere Parim: iacuit resupinis
Corporibus. vigilans contra bethulis Amazon
Cæsariem complexa, caput dispescuit ingens.
Inde triumphalem cum vertice sustulit harpen.
At hic Virago nupta desponso Deo
Viduanda nunquam, noxium Ditis caput
Ioannis è ceruice depellet ferox:
Gen. 3. *Occuluit ensem flammeum sinu intimo,*

Qui

Qui non repoſſi clauſtra Paradiſi tegis.
Flamma excubante: ſed ſupernas in domos
Iter impeditum luce fulminea expedit.
,, Fulmen illa hauſit profecto, ſuta amoris flamine,
,, Inde montes quærit, aulam flaminumque, & fulminum:
,, Fulminis matrem ſequamur filij tonitruum.
VMBRILLE mentem aduerte, paucis te volo,
Qui Solis æſtum nube complicatili
Lenire noſti, profer actutum mihi
Vmbraculum verſatile, æſtiua vt facis
Demitigare Diua contumaciam
Cicumuoluto machinamento quæſo
Quamquam illa ſolem corde ſignifero gerens
Illuſtriorem, forte opacabit diem.
Certè Manaſſes, ille Iuditæ caput Iudit. 8.
Dum manipulandis meſſibus animum locat,
Phœbo per æſtum ſeminante incendia
Commune fatum meſſuit: mortem intulit
Internecina luce viuentum Pater:
Contra hic beata meſſe faſciculus grauis
Inter papillas commoratus affatim Cant. 1.
Lectuſque gremio Virginis magna latet:
Innoxius ni fallor effuſo æthere
Sol obuoluto lumine infantem colet:
Namque ipſe quondam fronte veneratus pia
Sopitum Ioſeph, iura regnandi obtulit Gen. 37
Diuinus Auſpex, quicquid hoc tandem fiet,
Cauto eſt opus, nunc ergo propugnaculum
Salutis æſtiua affer Vmbrille ocyus
Vt quæ alio ab igne iam caleſcit plus ſatis
Bona Diua, noſtro more non exæſtuet
Haud aliter ſcopulos Arabum cum Moſe magiſtro Exod. 13. 14.
Cara Deo premerent duodenis agmina turmis
Aethere ſiccato pluuijs arſura fauillis;
Ecce tibi medio fuſcata in Sole columna,
Nubigena ſuperum digito compactile donum
Aſtitit & tonitru ſterilis, nec fulmine fœta

Aestiuumque diem nocturno albore fefellit.
Sed fallimur profectò: non vmbras amat
Apoc. 12. Trabeata Sole mulier: imo operam malè
Perdidimus omnem: nempe nec nostros volet
Apoc. 12. Induere cultus. cerne: stellarum aureo
Mitrata serta est. Delia patritios
Pedès reuinxit, Sole tunicata vndique.
Quid agimus ergo? summa votorum siet
Posse fugientem persequi, & si opus fuat,
Velamina hæc connehere mutatoria.
Sed illa subiti terga ceu Zephyri premens
Volat per auras impetu acta fulminis.
Ego hic relinquor: facta voto haud consonant.
Vt modò volebam per procellam, & turbinem,
Aquilone, & Austro, Zephyro, & Euro promptior
Volitare? Nunc vel plumbea testudine
Sum tardior. quanquàm animus vbi nunc est meus?
Restant pedes: mens nulla. nempe abijt volans
Domina auolante. taceo. nam secum illico
Si cor abijt, consistere hic lingua haud potest.

AFFLATAE DEO PEREGRINAE VIRGINI COMITATVS FLAMINVM TEMPERAT METRICEN CONFVSANEAM

PERSONÆ

Aeolus, siue principium, & causa naturalis Ventorum

CHORVS VENTORVM

Boreas, Auster, Eurus, Zephyrus

ECHO DVPLEX.

MELOS PRIMVM.

Vnus ex Cho.

ERNIS vt ardet celerare fugam
Meus hic ardor Dia Virago?
Forte relictis ardua terris,
Gremiumque breui succincta Deo
Vaga per montes pergit in astra
Clarior astris.
Quid ventorum pigra iuuentus
Quid tandem agimus?

Chorus *O nobis liceat turbine florido*
Ductricem superum ducere Virginem,
O quam facili sede feremus.
Super & pennas, humerosque super
Pondus dulce, dulcè feremus.

Vnus ex *Aeole quid cessas? ventos immitte secundos.*
Cho. *Rumpe ventorum catenas, solue pennas flaminum.*
Alternis *Spirat illa amoris aura: mitte; conspirabimus*
Flagrat illa amoris æstu; mitte: conflagrabimus.
Currit illa: nos concursabimus.
Volat illa: nos conuolabimus.
Consulgurabimus, si fulgur est
Consulminabimus, si fulmen est.
Vnus ex *Cella mundi Virgo soluit; solue pennas flaminum,*
Cho. *Rumpe ventorum catenas: nulla restat seruitus.*
Mitte ventos Aeole, Aeole ventorum Rex.
Aeolus *Comprime sonitum, siste tumultum*
Rauca iuuentus.
Nam si pacis alumna
Virgo Regina quietis
Vaga per montes quærit olympum
Maior olympo;
Non ego vos patiar Cælo decurrere aperto
Turba ferox, sacrumque diem temerare profanis
Flatibus, ac tonitru; compescite protinus omnes
Nimborum fremitus, tempestatumque fragores.
Boreas *Nullus fremitus; nulla procella*
De me sonabit Virgini.
Sic spondet Boreas, Aeole crede.
Zeph. *Sic spondet Zephyrus: Aeole crede.*
Nullus fremitus, nulla procella
De me sonabit Virgini.
Aust. *Nullus fremitus, nulla procella*
De me sonabit Virgini
Sic spondet Auster, Aeole crede.
Eur. *Sic spondet Eurus, Aeole crede*
Nullus fremitus, nulla procella
De me sonabit Virgini.
Chor. *Ventis crede bonis, Aeole crede tuis.*
Aeol. *Flatus inanes, mobiles*
Stabilem, solidam seruare fidem?
Non me libenter præbeo credulum.

Noui

Noui ventorum ingenium fallax,
Audax ventorum ingenium noui.
Ni mihi constet iurata fides,
Non præsto fidem.

Bor. *Ego Boreas per montes voueo,*
Sic æternum dominetur hyems.

Zeph. *Ego Zephyrus per campos voueo.*
Vernamque simul Chlorida testor.

Eur. *Eurus ego per nubes voueo,*
Sic me florens aurora iuuet.

Aust. *Auster ego per nimbos voueo,*
Sic me diues iuuet Autumnus.

Aeol. *Verùm si Dominum fallitis Aeolum,*
Quæ periuros pœna manebit?

Zeph. *Audi nunc Aeole Zephyrum. si fallit Zephyrus,*
Nullo cingat flore capillum

Ch. *Nullo cingat flore capillum, si fallit Zephyrus.*

Bor. *Audi nunc Aeole Boream. Si fallit Boreas,*
Nullo tergat flabra sereno.

Chor. *Nullo tergat flabra sereno, si fallit Boreas.*

Aust. *Austrum exaudi nunc Aeole. Si fallit Auster,*
Nullum possit fundere nimbum.

Chor. *Nullum possit fundere nimbum, si fallit Auster.*

Eur. *Eurum exaudi nunc Aeole. Si fallit Eurus,*
Nullo viuat Sole renatus.

Chor. *Nullo viuat Sole renatus, si fallit Eurus.*

Aeol. *Quid faciam? quàm sæpe fides properata fefellit?*
Consilia in melius recident, vbi singula cernam.
Ergo taciti consultemus.

Chor. *Aeole quid cessas? &c.*

MELOS ALTERVM.

Vnus ex Chor. RES *in præcipiti est, tu dormis Aeole? Virgo*
In montana abijt; media nos rupe sedemus?
Aeole ni postes aperis, furiata videbis
Agmina ventorum patrium discerpere montem.

Chor. *Aeole ni postes &c.*

Aeol. *Sistite, fauebo, sistite.*
Dulce ac decorum est, si sobelis mea
Obsequium dignata ferat Matrona Tonantis.
Illud cauendum, nostra vt hac omnis opera
Indemnis, opportuna, frugifera fiet.
Quem vestrum iubeo Cælo regnare priorem?
Dicite singuli,
Quem vestrum igitur prius emittam?

Bor. *Mitte, Pater, Boream, Boreas cum stirpe sonora*
Harpyas pepulit, fluctus cum pelleret Argo.

Aust. *Harpyas Erebi Virgo disperdidit omnes.*
Non opis ergo tua
Indiga Diua est:
Caue ne mittas Aeole Boream,
Aeole, Boream, caue, ne mittas.

Chor. *Caue ne mittas &c.*

Aust. *Nam si tù Boreæ sceptrum concedis olympi*
Horribili quatefacta metu natura gelascit
Frigore iam Virgo exanimata est.

Bor. *Gestat ò quantam in gremio fauillam*
Matrona Virago,
Non timet illa gelu, quæ mundi frigora soluet.

Aust. *Frigora si soluet; non illi frigora grata.*
Caue ne mittas Aeole Boream,
Caue faxis, caue faxis Aeole.

Chor. *Caue ne mittas &c.*

Zeph. *Mitte Pater Zephyrum. Zephyrus pacator olympi*
Festiuum teneris concinnat floribus annum.

Eur. *Ipsa satis semet concinna est Virgine Virgo.*
Nil opis ergo tua
Indiga diua est.
Caue ne mittas Aeole Zephyrum,
Aeole Zephyrum caue ne mittas.

Chor. *Caue ne mittas &c.*

Eur. *Nam si tu Zephyro regnum per sydera donas;*
Ludia ventorum puer hic eneruis olympi

Cincin-

Cincinnatus, cæsariatus
Flosculorum cyrrulis
Laxè præcinctus parasitus chloridis, orbem
Frangit delicijs, totumque effæminat annum.

Zeph. *Delicijs pugnare Deum cum Virgine cernis:*
Ergo decet clypeare papillas
Floribus, & vernis galeam fabricare corollis.

Eur. *Non amat hæc flores: fructum maturat in vlnis.*
Caue ne mittas Aeole Zephyrum,
Caue saxis, caue saxis Aeole.

Chor. *Caue ne mittas &c.*

Eur. *Eurum mitte igitur: nam ventis promptior Eurus*
Afflatum cum Sole diem super æthera tollit.

Zeph. *Aethere demisit summo in sua viscera Solem*
Pulchrior hæc Aurora die per sydera victrix.
Nil opis ergo tuæ
Indiga Diua est.
Eurum contineas, Aeole, turbidum,
Caue ne mittas Aeole turbidum.

Chor. *Eurum contineas &c.*

Zeph. *Euro si laxas cæli permittis habenas,*
Nubila contorquet, distendit, circinat, vndat
Modò grandine, modò turbine, modò fulgure
Secum pugnax rupto semper
Fœdere discors.

Eur. *Pacis Diua parens satis est concordia mundo.*

Zeph. *Ergo pium ducet procul à discordibus æuum.*
Eurum contineas Aeole turbidum.
Caue ne mittas, caue saxis Aeole.

Chor. *Eurum contineas &c.*

Aust. *Austrum mitte igitur: ventis fœcundior Auster*
In sobolem terras animas pluuialibus vndis.

Bor. *Certa hæc est sobolis pluuio grauidata Tonante.*
Nil opis ergo tuæ
Indiga Diua est.
Austrum contineas Aeole morbidum.
Caue ne mittas Aeole morbidum.

Austrum

Chor. *Austrum contineas &c.*

Bor. *Per nubes si iura dabit teterrimus Auster*
Inflator cerebri, fluidæ contagia pestis
Afflabit misero, spirator plumbeus orbi.

Aust. *Plumbeus est Auster? gerit intra viscera flammas*
Virgo quibus soluat lenti vitium omne metalli.

Bor. *Dignatur aurum flamma virginea vnicum,*
Non attingit vile metallum.
Austrum contineas Aeole morbidum,
Caue ne mittas, caue faxis Aeole.

Aeol. *Si mihi vestrum quisque ex æquo.*
Suspectus erit,
Nullum ego dimittam, vel mittam protinus omnes.

Chor. *Omnes, omnes, omnes, omnes*
Aeole mitte.

MELOS TERTIVM.

Aeol. *SI placet, hoc agite.*
Per certa ventos munera diuidam,
Sed legem dabo singulis.
Abi, tu Boreas, licet,
Hac lege tamen iuratus abi.
Suspenso per inane gradu lenissimus astra
Nubibus abstersis illustri pinge sereno
Cætera nil moueas; turbinem, & impetum
Interdico.

Bor. *O me beatum centies.*

Chor. *O te beatum centies.*

Bor. *Aeole ne timeas:*
Cætera nil moueo. frontem vernantis olympi
Stellarumque genas crispata luce recludam.

Echo *CLVDAM. LVDAM.*

Bor. *Nubila cludam, ludamque simul,*
Ludetque puer clusus in vtero
Secumque festus orbis emicabit.

Echo *MICABIT. ABIT.*

Micabit

Bor. *Micabit infans gaudio: sed lætior*
Virgo abit in montes: nos hic etiam sedeamus?
Echo *EAMVS. EAMVS.*
Chor. *Eamus omnes, omnes eamus, eamus.*
Aeol. *Eure vola: per me poteris, si iura capessis,*
Ne claro nimium potens sereno
Sol artus teneræ Virginis incoquat:
Subinde olympum texe vaporibus,
Nubium dependularum candicanti umbraculo
Instar auroræ tueare Diuam.
Cætera nil moueas: turbinem, & impetum
Interdico.
Eur. *O me beatum centies.*
Chor. *O te beatum centies.*
Eur. *Aeole ne timeas,*
Cætera nil moueo. tantum me præside rerum
Squammatus æther nubilis argenteis
Vultum conuelabit opacum,
Chlamidemque feret simul albentem
Simul obscuram.
Echo *CVRAM. VRAM.*
Eur. *Curam curabo hanc, ne Phœbus vrat.*
Vret Virgo caput stygis
In Ioannis pectore.
Hinc rebus iam Pluto suis malè conclamabit.
Echo *AMABIT. ABIT.*
Eur. *Cæli puerum pupus amabit*
Sed modo mater
Virgo abit in montes: nos hic etiam sedeamus?
Echo *EAMVS. EAMVS*
Chor. *Eamus omnes, omnes eamus, eamus, eamus.*
Aeol. *Nunc tibi pando fores Auster: sed iussa facesse,*
Vbi Virgo ocellos noctis imperio dabit,
Tu nimbulo solutus
Sydera, Cæli oculos, pluuia suffunde nitenti.
Sic scrupeam humor molliet orbitam
Nec feruor atri pulueris ingruet

In sa-

In faciem Dominæ volantis.
Cætera nil moueas: turbinem; & impetum,
Interdico.

Aust. O me beatum centies.

Cho. O te beatum centies.

Aust. Aeole ne timeas,
Cætera nil moueo: tantum mitissima Cæli
Tractabo molli brachio
Fletumque per dulcissimum
Nocturna coget astra collabascere
Nimbus auræ dulce confusus.

Echo FVSVS. VSVS.

Aust. Fusus imber rore paruo
Magnus vsus Virgini
Neque tamen vestis limbum
Neque pectoris puluillum
Neque verticis capillum
Vna guttula irrigabit

Echo RIGABIT. ABIT.

Aust. Sinum Ioannis dulce rigabit
Nimbus Charitum, nimbus Amoris.
Hinc præpropera
Virgo abit in montes: nos hic etiam sedeamus?

Echo EAMVS. EAMVS.

Cho. Eamus omnes, omnes eamus, eamus, eamus.

Aeol. Nunc verò prognate puer clementibus astris
Huc ades ò Zephyre;
Te penes imperium cæli. dominare, triumpha.
Terraque cum pelago sub tua iura fluant:
Nam similis Dominæ es, quamuis discrimine longo
Sudus es? illa serenior.
Fertilis? illa feracior.
Dulcis es? illa suauior.
Floridus? illa beatior.

Cho. Zephyrus Dominæ similis est,
Similis Domino, similis Dominæ
Zephyrus est. Hoc age Zephyre

Scena